

відповідність обраному шляху розвитку підприємства. Варто наголосити, що діагностичні показники відповідності виробничого потенціалу кожне підприємство, залежно від особливостей діяльності, може формувати самостійно. Проте, основна мета в розроблених методиках – знаходження невідповідностей стану виробничого потенціалу з визначеними цілями розвитку господарської діяльності, виявлення причин цих невідповідностей та розробка заходів для їх подолання.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, професор
Ф. Т. ШУМАКОВ, провідний інженер
*Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12*
О. І. ВАЙНБЕРГ, д-р техн. наук, професор
С. В. БУТНІК, канд. техн. наук, доцент
*Харківський національний університет
будівництва та архітектури
mire2005@ukr.net*

Загострення конкурентної боротьби на внутрішньому та зовнішньому ринках, мінливість та непередбачуваність зовнішньоекономічного середовища, динамічність науково-технічного прогресу, економічна та політична незбалансованість та інші фактори зосереджують увагу на необхідності забезпечення економічної стабільності житлово-комунальних комплексів.

Переважає більшість наукових праць, у яких досліджується питання економічної стабільності на підприємстві, концентрують основну увагу на сутності та складових економічної стабільності підприємств житлово-комунального комплексу та етапах процесів її забезпечення, проте не розроблено її комплексного механізму.

Основною метою забезпечення економічної стабільності функціонування підприємств житлово-комунального комплексу є підвищення фінансової результативності підприємства, вдосконалення управління в умовах мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища.

Механізм забезпечення економічної стабільності функціонування підприємств житлово-комунального комплексу – це сукупність принципів, методів, засобів, функцій та управлінських рішень, необхідних для забезпечення їх економічної стабільності. Він охоплює три стадії: підготовчу, проектну та заключну. Підготовча стадія спрямована на вивчення середовища функціонування підприємства житлово-комунального комплексу та діагностику його стану, збір усіх необхідних даних з метою виявлення проблемних ділянок. Якісно пройдена підготовча стадія формуватиме ефективну основу для проектної, що є найгроміздкішою і передбачає поетапну

організацію процесу формування та впровадження стабілізаційних заходів. Підсумковим етапом механізму забезпечення економічної стабільності є заключна стадія, що полягає в оцінюванні результативності та доцільності впроваджених стабілізаційних заходів і, як наслідок, – ефективності реалізації двох попередніх стадій.

В процесі аналізу наведених етапів вважаємо за доцільне детальніше зупинитись на деяких з них. Так, формування відповідної інформаційної бази механізму забезпечення економічної стабільності (етап 1) полягає в зборі, обробленні, структуризації та підготовці до використання інформації, необхідної для реалізації кожного з етапів.

Оцінювання слабких сторін підприємства, ринкових загроз та ідентифікація проблемних зон підприємства відображають превентивну функцію механізму – оцінювання ситуації з метою попередження настання кризового стану.

Проектна стадія розпочинається з етапу, на якому відбувається формування основних стабілізаційних цілей та завдань. Після того, як на попередніх етапах було визначено наявний стан підприємства житлово-комунального комплексу, стабільності та виокремлено основну проблемну ділянку, доцільно сформувані відповідні цілі. Вони повинні відповідати таким критеріям: бути досяжними та водночас вирішувати складні завдання для підприємства, конкретними і підлягати вимірюванню, перспективними та взаємодоповнювальними, не суперечити одна одній, а також формуватись з врахування впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. На основі досліджень розроблено класифікацію стабілізаційних цілей підприємства за такими істотними та незалежними ознаками: рівень взаємопов'язаності, тривалість досягнення, характер дії, рівень важливості, середовище впливу, рівень сприйняття працівниками, рівень досяжності, чисельність розробників, сфера охоплення, рівень доступу. Окрім формування стабілізаційних цілей, на цьому етапі розроблятимуть відповідні їм завдання, тобто способи та шляхи досягнення поставлених цілей.

Проектна стадія процесу забезпечення економічної стабільності підприємства житлово-комунального комплексу реалізовуватиметься на основі тих самих загальних та специфічних принципів, що і підготовча стадія. На цій стадії інформативна функція забезпечення економічної стабільності підприємства полягатиме у поширенні даних, а також інформуванні керівництва та відповідних працівників стосовно: формування стабілізаційних цілей, планових показників, прийнятих рішень щодо обрання конкретних інструментів забезпечення економічної стабільності цих підприємств. Прогностична функція пояснюється тим, що керівники підприємства матимуть змогу оцінити подальші перспективи розвитку організації. Соціальна функція полягатиме у формуванні матеріальних стимулів для працівників, залучених до реалізації стабілізаційних заходів. Координаційна функція передбачає контролювання керівництвом процесу розподілу обов'язків між працівниками стосовно реалізації стабілізаційних заходів.

Після завершення проектної стадії, що полягала у розробленні та впровадженні стабілізаційних заходів, переходимо до заключної, що розпочинається з етапу, на якому оцінюють доцільність та ефективність впроваджених стабілізаційних заходів. Інструментами для реалізації цього етапу можуть бути: експертне оцінювання, порівняння з попередніми періодами чи аналогічними ситуаціями, обчислення відхилень, між плановими та фактичними показниками, спеціально розроблена методика тощо.

За малої ефективності впроваджених заходів процес повертається до етапу, на котрому переглядатимуть та коректуватимуть відібрані проблемні зони. У разі ефективності впроваджених стабілізаційних заходів надалі перманентно здійснюватимуть оцінювання рівня економічної стабільності житлово-комунального комплексу; якщо результуючий показник буде незадовільним – процес спрямовуватиметься на початкову стадію.

Заключна стадія процесу забезпечення економічної стабільності підприємства реалізовуватиметься на основі тих самих загальних та специфічних принципів, що і попередні стадії. На заключній стадії інформативна функція забезпечення економічної стабільності підприємства полягатиме у поширенні даних стосовно ефективності та доцільності впроваджених заходів, що слугуватиме основою для порівняння під час формування стабілізаційних програм у майбутньому. Прогностична функція передбачає виявлення подальших перспектив розвитку підприємств житлово-комунального комплексу. Соціальна функція полягатиме у застосуванні мотиваційних інструментів та відповідних санкцій. Координаційна функція передбачає контроль за виконанням працівниками їх посадових функцій. Превентивна функція механізму полягає в систематичному оцінюванні рівня економічної стабільності підприємства та вживанні відповідних заходів, у разі незадовільного результуючого показника.

Підсумовуючи, слід зазначити, що окрім позитивних наслідків процесу забезпечення економічної стабільності житлово-комунального комплексу, що передбачають формування та нагромадження благ, необхідних для покращання функціонування підприємств, його розвитку, можливі також і негативні результати. Негативні наслідки проявляються, насамперед, у наступних факторах: відмову від певного (недостатньо прибуткового) виду діяльності, простій нового обладнання (через неправильні розрахунки майбутніх ринкових потреб), скорочення штату працівників, загострення конфліктів та погіршення корпоративної атмосфери тощо.